

Studenten ...
zwienen ben 't

Colofon

ISBN: 978 94 6365 025 0

1e druk 2018

© 2018, Nero Zwart

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

058 - 289 48 57

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Iedere overeenkomst tussen hier beschreven personen en werkelijke mensen berust natuurlijk op toeval en de fantasie van de lezer.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Studenten ... zwienen ben 't

Nero Zwart

Inhoud

Studenten ... vogels of varkens	7
Erbij willen horen	9
Fluks geld verdienen	14
Naumachie bij Vindicat atque Polit	17
Beest	20
Bittere rijst	23
De Jas	27
Een meisje dat dokter werd in het begin van de 20 ^e eeuw	32
Eeuwig studeren	39
Kanariegeel, Dutch Design	41
Kuddedieren	43
Mislukking	46
Man en muis	51
De ontmoeting	54
Opstand van het proletariaat ofwel Lenin in Leiden	58
Ringen, alleen voor vogels	62
Een bijzondere student	65
Een werkstudent met succes	68
Verstrooide student	72
Een triest einde	75
Vlucht voor succes	79

Werken in een bedrijf	82
Zonder blaffen	85
Relatie met rafels	91
Meisjesbezoek met minder prettige gevolgen	95
Een liberale student met een socialiste	99
Nablussen	103
Bedorven ochtend weggespoeld	106
Jacht	109
Die goede oude tijd	112
Schaken met griep	114
Kunstnamen	118
De riolisten komen	121
Roulette: <i>répétition du numéro</i>	124
Van het Enselenser Tichelwaark naar Ekenstein	127
Wasknijpers	132
Oudjaar op Mutua Fides	136
Politiek, literatuur en seks in Vindicat in de jaren vijftig	139
<i>VaP</i> 1949, reünie 2015	147

Studenten ... vogels of varkens

Halverwege de twintigste eeuw leefden studenten nog niet zo heel anders dan in de tijd van *Studenten-Typen* van Klikspaan (Johannes Kneppelhout, 1814-1885). Studenten waren min of meer vrije vogels, zoals Vondel die beschrijft in zijn *Wildzang*:

Wij zaaien noch wij maaien niet:

Wij teren op de boer.

Als 't koren in zijn aren schiet

Bestelt al 't land ons voer.

Geen wonder dat de maatschappij altijd moeite heeft gehad om studenten te accepteren. Studenten, daar heeft de samenleving geen behoefte aan, alleen de afgestudeerden zijn welkom.

Nero Zwart beleefde het studentenleven van die oude tijd. De tijd waarin de hoogleraren nog als Griekse Goden waren. Machtig, met nauwelijks controle van buitenaf. Daardoor in staat om zich soms te misdragen, idiote eisen te stellen en vriendjespolitiek te bedrijven. Terwijl de stu-

denten voorrechten genoten die uit een feodale maatschappij stamden.

Studenten probeerden het leven in al zijn facetten en ongerijmdheden te vatten. Eindeloze gesprekken werden gevoerd, soms diepgravend, soms onnozel. Studenten gedroegen zich vaak alsof zij geen enkele verantwoordelijkheid hadden. Middeleeuws schilderachtig, al dan niet met drankgelagen. Soms waren ze als de Nietsnut van Eichendorff. Vaak lieten ze overal een puinhoop achter. Een Groningse vrouw vatte het beeld bij de bevolking krachtig samen: *Student'n ... zwienen ben't*.

Nero Zwart schetst een aantal studententypen en voorvallen, zoals hij die heeft meegemaakt. Het studentenleven uit voorbije tijden. Toen er zoveel minder studenten waren. Toen de zweep er nog niet overheen ging. Toen het nog de bevoorrechte klasse was. Het beeld is niet volledig, maar er komt iets van de humor, de hoop en de wanhoop van het studentenleven. te zien.

Erbij willen horen

Harm T. was de zoon van een welvarende kleine aannemer. Niemand had wat tegen hem, al straalde hij ook niets bijzonders uit. In de jaren vijftig werd je in Groningen gewoon corpslid als je mee wou doen, tenzij je gereformeerd of katholiek was. Zo was ook Harm corpslid geworden. Hij had de groentijd zonder ongelukken doorstaan. Hij kwam vrij geregeld op de sociëteit en niemand anders dacht eraan hem voor een bijzondere onbenul te houden. Ook zijn studie medicijnen verliep normaal. Kortom, hij was een gewone student.

Het zesde Mutua Fides aan de Emmasingel in Groningen.
Fotograaf onbekend, Groninger Archieven (1173-93/4)

Harm voelde dat echter niet zo. Zijn vader was dan wel redelijk welvarend, maar was klein begonnen. Echt flink geld had de familie niet, en zijn maandgeld was aan de lage kant, al hadden heel wat corpsleden minder dan Harm. Hij had niets bijzonders, zag er niet knap uit, presteerde niets speciaals op sportgebied of met zijn studie. Toch was hij op de dorps-hbs de beste leerling van de klas geweest. Waarom kon hij zich hier dan niet manifesteren? Waren het toch zijn ouders, die zelf uit landarbeidersgezinnen kwamen? Sprak hij zijn Nederlands niet goed genoeg? Had hij te veel accent? Harm twijfelde, maar kon er ook niet met anderen over spreken. Sommige medestudenten boden soms gewoon consumpties aan hun jaargenoten aan. Dat gebeurde niet zo vaak, maar het werd wel gewaardeerd als je het deed. Dat was het misschien wel: altijd net wat krap te zitten. Als dat gevoel er nou eens niet meer was ...

Vindicat was een vrij kleine gemeenschap toen, met nog geen duizend leden. Wie de Kroeg in ging, liet zijn jas en soms ook andere spullen gewoon in de garderobe hangen. Gestolen werd er niet. Tegen de kerstvakantie van het jaar 1953, of

daaromtrent, verdwenen er echter ineens enige keren portemonnees en waardevolle spullen uit de garderobe. Niemand begreep het. De eerste keren werd er gedacht aan een vergissing: op straat verloren of thuis laten liggen. Na de kerstvakantie gebeurde het weer een aantal malen. Twee vierdejaars vonden dit te ergerlijk, een smet op het corps. Ze kenden iedereen goed, Hans en Rik. Zonder daar enige ruchtbaarheid aan te geven, wisten ze een aantal vrienden in te schakelen om verdekt en wisselend de wacht bij de garderobe te houden. Na een aantal weken was het aantal verdachten geslonken tot een viertal leden.

Nu was de tijd rijp om de echte schuldige ook te betrappen. Daarvoor werd enige malen een portefeuille met meer dan honderd gulden in een jas gestopt. Elke keer verdween hij en na drie keer was de schuldige echt honderd percent duidelijk betrapt. De politie werd erbij gehaald, maar kon niets bewijzen. De uitgezette portefeuilles golden niet als bewijs. Hans en Rik wisten echter zoveel en met zo'n nauwkeurigheid dat ze op eigen houtje de dief gingen ondervragen, met zodanige detailkennis en zo geslepen dat Harm

er niet meer onderuit kon. Ja, hij had die en die portemonnee in die maand gestolen. Hij bekende het ruiterlijk, als ze hem nu maar met rust lieten.

De politie werd er weer bijgehaald en kreeg de getekende bekentenissen voorgeschoteld. De rechercheurs waren onder de indruk, maar vonden het geheel toch niet zo ernstig dat ze een proces wilden inzetten. Hans en Rik zeiden dat ze ervan overtuigd waren dat Harm nog veel meer had gestolen. Als de politie ermee akkoord ging dat de hele zaak binnen het corps zelf afgedaan zou worden, dan wilden ze hun onderzoek verder uitstrekken. De recherche geloofde niet zo in nog meer diefstallen en kon zich wel in dit voorstel vinden. Hans en Rik bezochten met het node goedvinden van Harm zijn kamer en vonden daar heel wat voorwerpen die niet te rijmen waren met zijn verdere leven en zijn maandgeld. Van week tot week werd het financiële leven van Harm door hen uitgeplozen, vanaf het moment dat de diefstallen waren begonnen. Harm werd steeds wanhopiger als hij het tweetal weer aan zag komen.

Voortdurend nieuwe bewijzen werden gevonden en steeds meer diefstallen kwamen aan het licht. Toen ze zo'n honderd diefstallen hadden ontdekt en ook hadden laten bekennen, gaven Hans en Rik het op. Zelf geloofden ze dat er nog weleens tien of twintig gevallen waren, maar hun energie was nu na maanden van speurwerk verbruikt. Tijdens de hierop volgende tuchtrechtzaak werden door de corpsrechtbank de diefstallen van Harm bewezen bevonden. Hij werd veroordeeld tot restitutie van de schade en als corpslid geroyeerd.

Hans en Rik voelden een grote voldoening over het uitsnijden van dit gezwel. Vindicat had bewezen zijn eigen zaken goed aan te kunnen. De ouders van Harm hebben de schade voor hun rekening genomen. De trots om hun studerende zoon was stuk. Harm de dief heeft zich bij een andere universiteit laten inschrijven en is later nog een redelijk gewaardeerde huisarts geworden. Corpslid werd hij niet meer.

Fluks geld verdienen

Studenten hebben altijd te weinig geld. Dat voelden wij ook. We hadden allemaal veel geleerd in de loop der jaren. Maar met al die kennis kon je niets verdienen.

Henk had jaren scheikunde gestudeerd en zat voor zijn doctoraal examen. Pierre was gevorderd met zijn studie Frans. Als Belg sprak hij het al vloeiend vanaf zijn geboorte, bij wijze van spreken. Tjong was Chinees van oorsprong en beheerste het schoolvak biologie als geen ander. Willem was een gevorderde econoom. Een aardig geleerd gezelschap dus. Uit verschillende windstreken afkomstig. En toch met weinig slappe was.

Hoe ons kastekort aan te vullen, was de vraag. We hebben daar lang over gepraat een avond. Met veel thee gesmeerd. Al gauw hadden we door dat we iets met onze kennis moesten doen. Dat was het enige waarmee we een voorsprong hadden op veel leden van de bevolking. Wie had behoefte aan het meeprofiteren van onze kennis? Dat was eigenlijk ook snel duidelijk. De

schooljeugd van middelbare scholen. Die kinderen probeerden ook wat te weten te komen van wat wij al wisten. Sommige kinderen moesten geholpen worden met hun huiswerk. Duidelijk was dat we een huiswerkinstituut moesten opzetten. Met aanbod van meerdere vakken.

Dat begrepen we. Maar met welke naam moesten we de markt opgaan? Er moest iets in zitten wat suggereerde dat we snel konden helpen. *Haidewitzka, vooruit geef gas. Al dat getreuzel komt niet meer van pas.* Dat was een van de liedjes in die tijd. Ook onze internationale achtergrond zou het goed doen, meenden we. Een ruime blik op de wereld, dat moest aanslaan.

Na het nodige heen en weer schuiven van namen kwamen we op FLUKS. De advertenties konden dan zoiets worden als: ***Het Internationale Studentenbijlesbureau FLUKS kan uw kinderen vooruithelpen.*** We hebben een aantal advertenties geplaatst als FLUKS. Merkwaaardig genoeg hebben we geen enkele klant gekregen.

Wilden de kinderen niet fluks vooruitgeholpen worden? Of zagen de ouders het niet zitten voor

hun trage spuitjes? Of was de sfeer in Groningen te weinig kosmopolitisch om te geloven in dat internationale gedoe? We zullen het nooit te weten komen. Na vijf advertenties is FLUKS een roemloze dood gestorven.

We hebben voortgemodderd met onze krappe beurs. Fluks rijk worden: het is ons onmogelijk gebleken.

Naumachie bij Vindicat atque Polit

In september van het jaar 1949 werd fantasie gevraagd bij de groentijd. Met ruim zeventig aankomende studenten was het nieuwe corpsjaar weer wat groter dan voorgaande jaren. Nu moest er ook wat spectaculairs worden getoond. De tweedejaars corpsleden mochten niet ontgroenen, maar ze moesten wel meehelpen om iets bijzonders te organiseren.

Bij Aegir, de roeivereniging van het Groningse studentencorps, zou een naumachie worden georganiseerd. Een soort nagemaaakte zeeslag, zoals Julius Caesar vroeger liet vertonen. Een prachtig idee. Er was een groot vlot aan het kanaal, waar normaliter de roeiboten te water werden gelaten. De tweedejaars bouwden daar een huisje op van planken en papier. Dit zou worden verdedigd door een vijftal groenen, onder leiding van een van hen. Die was een oud-boordschutter bij de Royal Air Force (W.D., tijdens een vlucht boven Duitsland in zijn been geschoten, later opnieuw meegevlogen).

De aanval zou plaatsvinden vanaf het water door een andere groep groenen vanuit roeibo-

ten (pieremegoggels, want wedstrijdroeiboten zijn te labiel voor een zeegevecht). Dat zou spectaculair worden en waarschijnlijk zou het gevecht eindigen met een tiental groenen in het Van Starckenborghkanaal. Om het echt boeiend te maken, zou het papieren hutje tijdens het gevecht in brand worden gestoken. Dat gebeurt immers ook bij echte gevechten.

De aanval begon en de verdedigers deden hun best om met stokken de boten op afstand te houden. Toen werd plotseling het papier van de hut in brand gestoken. Eigenlijk lette niemand erop dat het huisje begon te branden, want overal vloog water om de verdedigers heen. Eerlijk gezegd: het was een chaos en niemand leek precies te weten wat er gebeurde. Een van de tweedejaars danste als een wildeman om het hutje heen en uitte woeste kreten. Die hoorden er naar zijn gevoel bij om de werkelijkheid van zo'n zeegevecht beter na te bootsen. De vlammen werden weer gedoofd door het gespetter met water uit het kanaal.

Dat moest beter! De wildeman gooidde benzine uit een jerrycan op drie wanden van het hutje en

gooide er een lucifer op. Een loeiende vlammenzee was het gevolg. De verdedigers probeerden te ontsnappen aan de brand door in het water te springen. Ze stonden elkaar in de weg en het hutje maakte wegspringen moeilijk. Vijf jongens raakten behoorlijk gewond. Twee zo ernstig dat ze maanden in het ziekenhuis moesten blijven. Brandwonden zijn pijnlijk en als een groot deel van je huid is verbrand, ben je er beroerd aan toe.

Het idee was aardig. De uitwerking met benzine levensgevaarlijk. De dader een onbezonnen wildebras. Incidenten komen voor en ook studenten kunnen uilskuikens zijn. Een naumachie, meer iets voor de Romeinse tijd, toen levens niet zo belangrijk waren. Stadgers zouden, zoals altijd zeggen: “Studenten ... zwienen ben’t”.

Beest

Herman Beest was een oudere student. Hij had twee jaar ondergedoken gezeten in Friesland om niet als dwangarbeider naar Duitsland te worden gestuurd. Zijn naam leidde weleens tot grapjes van andere studenten. Zo van: Beest tot Beest. Het liet hem koud. Mogelijk kwam hij inderdaad uit een adellijke familie uit Beesd, maar dat was allemaal onbelangrijk. Herman was een evenwichtige man met een fijnbesneden gelaat. Ook dat was voor hemzelf onbelangrijk. Hij ging zijn eigen weg.

Nu moest hij tentamen doen bij professor H. Een geleerde met een goede naam als medicus en onderzoeker. Een grofgebouwde man, met een grote rode neus. Plaatselijk werd hij voor wereldberoemd gehouden, maar dat was mogelijk wat overdreven. Herman had zich goed voorbereid op dit tentamen. Hij kende de stof en begreep hoe je met patiënten om moest gaan op dit gebied. Daar zat hij dan te wachten in het kamer-tje. In alle rust. De hoogleraar kwam binnen. “Zo, meneer Beest. We kennen elkaar. Bent u het